

О. Д. Жученко
асп. III року навчання
спеціальність «Право»
Науковий керівник: к.ю.н., доц. Т. О. Павлова

ЕЛЕКТРОННЕ КРИМІНАЛЬНЕ ПРОВАДЖЕННЯ В ДЕЯКИХ ІНОЗЕМНИХ КРАЇНАХ: ОГЛЯД ПРАКТИКИ ВИКОРИСТАННЯ

На етапі формування концепції електронного кримінального провадження в Україні, а також практики впровадження відповідних систем в окремих структурних підрозділах правоохоронних органів країни, актуальним питанням постає вивчення іноземного досвіду використання електронних інформаційних систем в кримінальному процесі.

Адже, розробка загальної концепції та повноцінної системи електронного кримінального провадження повинні враховувати не лише національні здобутки в розвитку кримінального процесуального права та інформаційних технологій, але і міжнародний досвід поєднання цих двох сфер.

Так, використання досягнень електронно-інформаційного розвитку в кримінальній юстиції більшості іноземних країн зводиться до того, що в правоохоронних та судових органах цих країн впроваджено ряд систем для обліку даних про кримінальні правопорушення, а також обміну електронними документами між цими органами в рамках кримінального процесу. Однак, досить часто такі системи працюють розрізнено і не поєднані в єдину інформаційну та функціональну мережу.

Значні здобутки в напрямку діджиталізації кримінального процесу досягнула Грузія. Так, в країні функціонує електронний реєстр кримінальних справ, на базі якого взаємодіють органи МВС Грузії та прокуратури. Однак, ключовою перевагою системи є зберігання та обмін процесуальними документами в електронних базах. Це значно прискорює процес розслідування злочинів, покращує контроль прокурорів за кримінальним процесом та прискорює надання дозволів на проведення слідчих (розшукових) дій [1, с. 18-19].

Тривалий час використовуються інформаційні технології в кримінальному процесі США. На базі правоохоронних органів держави функціонують ряд електронних систем: електронний документообіг, електронне та відео спостереження, системи обліку осіб та їх криміналістичне вивчення, бази даних криміналістичної реєстрації, автоматизовані інформаційно-пошукові системи, криміналістична форензика та її інформаційне забезпечення, геоінформаційні

системи та геолокації тощо [2, с. 222]. США – одна з перших країн, яка розпочала використання цифрових доказів. Використання таких доказів, одержаних за допомогою інформаційних технологій, регламентується Федеральними правилами про докази та іншими керівними документами [3]

Активно розвивається використання електронних систем в кримінальній юстиції Чеської Республіки, де всі відповідні органи мають власні електронні інформаційні системи. Частково електронне кримінальне провадження в цій державі функціонує на основі E-Case Management System (eCMS), яка розроблена чеською поліцією та введена в дію у 2006 році. Ця система є обов'язковою для ведення в органах поліції, однак прокуратура використовує eCMS на підставі договору. Потужний функціонал системи, в поєднанні з матеріальним забезпеченням поліції смартфонами та планшетами, з'єднаними з eCMS, надає змогу чеським правоохоронцям мобільно перевіряти осіб, транспортні засоби, речі; здійснювати реєстрацію нових проваджень, відправляти запити, використовувати GPS-карту злочинів, знімати відбитки пальців тощо. Суттєвою перевагою системи є можливість обліку всіх проведених слідчих (розшукових) дій, а також накопичення і доступ в рамках компетенції до оцифрованих та електронних документів. Однак, є і недоліки, які стосуються більше законодавства Чеської Республіки та загалом системи кримінальної юстиції – ведення eCMS не позбавляє слідчого та прокурора обов'язку формування кримінального провадження в паперовому форматі. Це зумовлено визначеною у кримінальному процесуальному законі країни винятково паперової форми фіксації процесуальних дій та оформлення процесуальних рішень [4].

Суттєві успіхи у використанні системи електронного кримінального провадження досягла Фінляндія, де використовується CMS під назвою «SAKARI». Ця система залучає в єдиний кримінальний процес багато сторін: поліція, прокуратура, потерпілих та суди. Система управління справами охоплює робочий процес прокурорів та судів, і зв'язана з системою, яку використовує поліція. У системі реєструються та обліковуються всі кримінальні справи країни та забезпечується безперервний потік інформації між поліцією, прокуратурою та районними судами. Система «SAKARI» надає можливість для управління всіма документами, що стосуються кримінальної справи, в електронному вигляді, а також редагування відповідних документів. Прокуратура та суди обмінюються документами всередині системи в електронному вигляді. Оскільки поліція підключена до системи опосередковано (через «міст» між власною внутрішньою системою та CMS «SAKARI»), то поліція та прокуратура комунікують за допомогою електронної пошти, а також обмінюються важливими документами, такими як свідчення свідків, в електронному вигляді. Однак, як і у випадку з Чеською Республікою, усі документи все ж повинні паралельно направлятись в паперовому вигляді поштою [5, с. 93–104].

Описані системи іноземних країн, з нашої точки зору, вносять найбільший поштовх у розвиток інших систем електронного кримінального провадження як в Україні, так і в світі.

При дослідженні практики застосування систем електронного кримінального провадження в іноземних країнах, ми спостерігаємо, що розвиток таких систем зосереджується на покращенні процесу обміну інформацією та електронними або оцифрованими документами в кримінальному процесі між правоохоронними органами, судами та іншими учасниками процесу. Однак, жодна з країн не використовує сучасні здобутки інформаційних технологій щодо розробки розумних алгоритмів та штучного інтелекту. Такі технології необхідно використовувати в напрямку автоматичного контролю за додержанням вимог законодавства у кримінальному процесі та координуванні подальших напрямків розслідування кримінальних правопорушень.

Отже, при розробці вітчизняної системи електронного документообігу необхідно враховувати досвід іноземних країн в цьому напрямку. Однак, як на теоретичному, так і на практичному рівні реалізації концепції нам необхідно розробляти власний шлях побудови розумної системи.

Список використаної літератури

1. Антонюк А. Б. Електронне кримінальне провадження як невід'ємна частина національного законодавства: міжнародно-правовий аналіз. Законодавство України та країн ЄС у світлі сучасних активних реформаційних процесів : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 26 лист. 2016 р.). Київ, 2016. С. 16–20.
2. Ахтирська Н. М. Міжнародний досвід використання цифрової інформації у кримінальному судочинстві. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2019. № 4. С. 221-224.
3. Federal Rules of Evidence. 2021 Edition. URL: <https://www.rulesofevidence.org/table-of-contents> (дата звернення: 07.04.2021).
4. Столітній А., Каліна А. Електронне кримінальне провадження у Чеській Республіці. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2017. № 3. С. 137–146.
6. E-Tools for Criminal Case Management within Selected EU Member States. Center for the Study of Democracy. 2011. 222 pages. URL: <https://www.files.ethz.ch/isn/142038/FULL.pdf> (дата звернення: 07.04.2021).